

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-1754

[Total No. of Pages : 4

[6032]-309

S.Y. B.Com.

236(D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any five) :

[5]

- i) _____ is a voluntary association.
  - a) Office
  - b) Government
  - c) Co-operative society
- ii) _____ prescribed the principle of Trusteeship.
  - a) Mahatma Gandhi
  - b) Chatrapati Shahu Maharj
  - c) Vaikunthlal Mehta
- iii) _____ recommended a three - tier system of Panchayat Raj.
  - a) Balwantraj Mehta Committee
  - b) Hajari committee
  - c) Narsimhan committee
- iv) _____ was introduced in the country as per Article 40 of the constitution.
  - a) Bank
  - b) Co-operative society
  - c) The Panchayat Raj system

P.T.O.

- v) _____ is a process of increasing economic openness.
- Globalization
  - Competition
  - Development
- vi) _____ provides goods at a reasonable rates to consumers.
- Shop
  - Consumer Co-operative Society
  - Village

B) Match the Following. [5]

A Part

B Part

i) Separate legal Entity	a) Chatrapati Shahu Maharaj
ii) Mass Irrigation Policy	b) Co-operative society
iii) Concept of Ideal village	c) Padmashri Popatrao Pawar
iv) Hi ware Bazar	d) Mahatma Gandhi
v) Drought Free Maharashtra	e) Objective of Paani Foundation

Q2) Write short notes (any 2) : [10]

- Significance of Rural Development
- Contribution of Pandit Pindayal Upadhyaya in Rural development
- Panchayat Raj System - Structure
- NAAM Foundation

Q3) a) Explain role of co-operative movement in rural development. [8]

- b) Describe the contribution of Vaikunthlal Mehta in Rural Development. [7]

Q4) a) Explain effects of Panchayat Raj System on Rural Development. [8]

- b) Explain advantages and disadvantages of Globalization. [7]

Total No. of Questions : 4]

P-1754

[6032]-309

S.Y. B.Com.

236(D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) ..... ही स्वयंसेवी संघटना असते.
    - अ) कार्यालय
    - ब) सरकार
    - क) सहकारी संस्था
  - ii) विश्वस्तपद ही संकल्पना ..... यांनी मांडली.
    - अ) महात्मा गांधी
    - ब) छत्रपती शाहू महाराज
    - क) वैकुण्ठलाल मेहता
  - iii) पंचायत राज व्यवस्थेची त्रिस्तरीय रचना ..... ने सुचविली.
    - अ) बलवंतराय मेहता कमिटी
    - ब) हजारी कमिटी
    - क) नरसिंहम कमिटी
  - iv) भारतीय घटनेतील कलम 40 नुसार ..... या संस्थेची स्थापना झाली.
    - अ) बँक
    - ब) सहकारी संस्था
    - क) पंचायत राज व्यवस्था

- v) अर्थव्यवस्था अधिक खुली करण्याच्या प्रक्रियेला ..... म्हणतात.
 अ) जागतिकीकरण
 ब) स्पर्धा
 क) विकास
- vi) ..... ग्राहकांना योग्य दरामध्ये वस्तू पुरवितात.
 अ) दुकाने
 ब) ग्राहक सहकारी संस्था
 क) गाव

ब) जोड्या जुळवा [5]

<u>'अ' गट</u>	<u>'ब' गट</u>
i) स्वतंत्र कायदेशीर अस्तित्व	अ) छत्रपती शाहू महाराज
ii) मोठ्या प्रमाणातील सिंचनाचे धोरण	ब) सहकारी संस्था
iii) आदर्श खेड्याची संकल्पना	क) पद्मश्री पोपटराव पवार
iv) हिवरे बाजार	ड) महात्मा गांधी
v) दुष्काळ मुक्त महाराष्ट्र	इ) पाणी फाऊंडेशनचे उद्दिष्ट्य

प्रश्न 2) टीपा लिहा. (कोणतेही दोन) : [10]

- अ) ग्रामीण विकासाचे महत्व
 ब) पंडीत दीनदयाळ उपाध्याय यांचे ग्रामीण विकासातील योगदान
 क) पंचायत राज व्यवस्था - रचना
 ड) नाम फाऊंडेशन

प्रश्न 3) अ) सहकारी चळवळीची ग्रामीण विकासातील भूमिका स्पष्ट करा. [8]

ब) वैकुण्ठलाल मेहता यांचे ग्रामीण विकासातील योगदान स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) पंचायत राज व्यवस्थेचे ग्रामीण विकासावरील परिणाम स्पष्ट करा. [8]

ब) जागतिकीकरणाचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा. [7]

